

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

5. köide Tallinnas, teisipäeval, 9. detsembril 1924 Nr. 48 (92)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

Homo oeconomicus: Indeksnumbrite arvestamisest

E. Timma: Riigi raudteede tegevus 1924. a. esimesel poolel

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmu... kord nädalas

väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eestiasjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise-
ja väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate
aruanded

Igale ärimehele tarvilikud praktilised teated
kaubanduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel

Tellimise hind: aastas Emk. 1000. Väljamaale 2000.
pooles " " 500. " " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
pooleaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 33, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 9. detsembril 1924. Nr. 48 (92)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Homo oeconomicus: Indeksnumbrit arvestamisest. E. Timma: Riigi raudteede tegevus 1924. a. esimesel poolel. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 8. detsembril 1924.

Põllumajanduse poliitikast. Eelmises E. M. numbris tutvustasime lugejaid K. Liidemani põllumajanduse programmiga. Selle programmi peapunkt seisis teatavasti selles, et esimeses järjekorras tarvis on suurendada meie põllumajapidamiste käsutuses olevat jooksvat talituskapitaali. See programm on selge ja mis temas iseäranis rõõmustavalt üllatab, on see et L. teda just majanduslisiselt püüab põhjendada ja mitte agronoomiliste fantaasiatega.

K. L. teeb omas referaadis tegemist ka küsimusega, kust seda tegevuskapitaali võtta, ja selles asjas ei ole tema konstruktsioonid kaugeltki nii selged ja loogilised. „Kiiresti edasi saame ainult krediidi abil“, ütleb K. L., „ja sellepärast peaks meie marga kindlustamise järele esimene samm olema kapitaali põllumajandusesse rakendamine, kui ka siin i'ma osa tööstuse krediitideta jätmata läbi ei peaks saama. Missuguseid teid ja mis kujul krediit põllumajandusesse tuleb, see jääb muidugi eriteadlaste välja töötada. Laenu tagasimaksu tähtaeg võimaldagu enne talituskapitaali kahekordseks muutumist, mis jõutoidu juures vähem kui aasta jooksul, kunstväetise juures paari kolme aastaga võimalik; siis jääks saadud tugev alus majapidamisele alles“. L. mõte on siis see, et tööstuse krediitid tuleks kokku tõmmata ja kokkutõmmatud summade arvel põllumajandust finanseerida. See on väga lihtne, kuid selle teostamine on vaevalt võimalik sel lihtsal põhjusel, et nende krediitide kokkutõmbamine peaaegu

sedasama tähendab, mis tööstuse hävitamine ehk vähemalt tööstuse väljamaa kapitaali kätte mängimine. Mõlemate otstarbekohasuse juures tuleb kahelda ja sellepärast sattub kahtluse alla ka see osa L. skeemist.

Tõelise väljapääsu-võimaluse peale näitab L. ise, kui ta selgeks teeb, missuguse tasuvusega praegusel korral kapitaali investeerimine talituskapitaali näol põllumajanduses on. Ehk küll jooksev talituskapitaal meie põllumajanduses just see edu takistav miinimum on, näib omelti just sellepärast, et ta nii kiiresti kasvada võib võimalik olevat tema suurendamine põllumajandustes enestes. Sedasama toonitab ka L. ise hiljem. Mingsuguseid lootustäratavaid väljavaateid kapitaali saamiseks väljastpoolt põllumajanduse finantseerimiseks ei ole. Ainus praegustel oludel mõeldav võimalus on L. poolt nimetatud krediit väetisainete eksporteerijate maade poolt, see aga ei või kuigi suur olla. Põllumajanduslises maal, nagu Eesti, võib õieti kapitaali kogunemist mõelda just põllumajanduse kaudu. Põllumajandus peab see olema, kus kapitaalid kogunevad ja viimaks isegi maalt tasuva tööpõllu puudusel linnadesse ja tööstusesse hakkavad valguma. Sarnases seisukorras olime enne sõda. Nüüd on aga kahjuks tegemist ümberpöördu nähtusega, kus ühistegetelised asutused rahadega opereerivad, mis keskkohast, peaaesjalikult valitsuse tagavaradest ja trükipressi abil saadud.

Põllumajandusel on siiski lõppude lõpuks kergem, kui ühelgi teisel majandusalal omale jaigu alla saada, sest et tema saadustel on olemas piiramata turg

Ülevaalmistust ei ole siin karta ja sellepärast võib teatud organisatsiooni juures siin ka ilma väljastpoolt tuleva kapitaalita suuri asju korda saata.

Muidugi peab riik, kui temal selleks võimalus on, põllumajandusele krediitide andma ja just L. poolt näidatud sihis. Kuid ei tohi unustada, et riigil teisi suuri ülesandeid täita on, mille eest keegi teine ei hoolitse, mis aga eestkäit põllumajandusele kasuks tulevad ja tema edenemise eeltingimiseks on. Ma mõlen teede parandust ja ehitamist, mille peale küll riigi tähelepanu eesrinnas peaks olema juhitud. Ning võib väga tõenäolikuks olla, et juba praegusel korral mitte põllumajanduse jooksev tegevuskapitaal, mis juba mõne aasta jooksul on jõudnud suureneka, vaid just meie läbikäimise teed selleks minimaalfaktoriks on, mis edu takistab.

Põllumajanduse edu on meil garanteeritud. Seda näitab asjalugu, kui kiirelt põllumajanduses need rasked haavad on arstitud, mis sõda ja agraarreform temale löid. Sõja tagajärjed, niipalju kui nad avalikuks tulevad loomade arvus ja üldises produktioonis, on nähtavasti juba heaks tehtud, agraarreformi tagajärjed aga mitte. Endiste mõisate asemel on tekkinud väikepõllupidamised, mille üldine tasapind viimaste andmete järele üllatavalt sarnane on vanadele talu majapidamistele. Külvikord, üksikute viljade võrdlev vahetõde, kesapind, kõik vastavad ümbritsevale vanade talude seisukorrale. See on suur samm tagasi ja selle heakstegemine võtab veel nähtavasti aastaid.

Indeksnumbrite arvestamisest.

Homo oeconomicus.

I.

Kuni kõige hilisema ajani ei olnud meil olemas ei elukalliduse, ei palkade, ei detail-ega suurmüügi hindade indeksnumbrid; vähemalt ei ole neid avaldatud. Avalikult oli ainult katsed tehtud statistika keskbüroo poolt toiduainete turuhindade indeksi luua ja „E. M.“ oli samuti katsunud ülevaadet anda suurmüügi hindade liikumise kohta börsikomitee igapäevaste bulletinide põhjal. Kuuldavas oli küll olemas vabrikantide ühisusel niikasti suurmüügi hindade kui ka elukalliduse indeksnumbrid, kuid mõlemad ei ole senini avaldatud.

Hiljuti avaldas „Revaler Bote“ indeksnumbri, mis juba kalsest kaugemale ulatab, ja millega meie ka oma lugejaid juba ühes eelmises „E. M.“ numbris tutvustasime. Sellepärast ei ole vist asjata üldistes jootes peatada indeksnumbrite probleemi juures üleüldse ja Eesti lugejaid nende raskustega tutvustada, mis indeksnumbrite arvestusel ees on.

On täiesti asjatu sõnu kulutada i.-n. tähtsusest. Niisama on üleaarne katsuda tungida küsimuse teoreetilistesse sügavustesse, mille peale teatavasti Saksa õpetlased iseäranis meistrid on, — ja analüüsimisele võtta i.-n. mitmesuguseid definitsioonide peensusi. Katsume sellest üle saada paari üleüldise ja loodetavasti kõigile vastuvõetava märkusega, nagu see näit. ka praktiliste inglaste ja ameeriklaste juures viisiks on. Nad katsuvad kergelt ja tähelepanematalt teoreetiliste definitsioonide peensusi juurest küsimuste praktilisele lahendamisele asuda ja peab ütleva, et neil see harilikult hästi korda läheb. Nii pühendab üks Ameerika õpetlane Irving Fisher oma uuemas raamatus i.-n. üle (The Making of Index-numbers), millel enam kui 500 lehekülge on, i.-n. mõiste definitsioonile ainult paar rida, üteldes et hindade i.-n. näitab hindade keskmist protsendilist muutumist ühest aja punktist teise. Tema ei vaeva oma pead sellega, kas i.-n. on tõesti number, või on ta arv, kas i.-n. kujutab enesest statistiliste ridade ühtesulamist, või ainult keskarvu arvestamist — kõik küsimused, mille üle Saksa õpetlased praegu suure ägedusega vaidlevad. Kui enam üleüldisemad tahaksime olla, siis võiksime leppida Bowley sõnadega, kes i.-n. üleüldse ei katsud defineerida, vaid ainult seletab, mis selle otstarb on. Tema ütleb, et i.-n. tarvitatakse selleks, et mõõta mingisuguse suuruse muutusi, mida otsekohe vaadelda ei saa, kuid millest teada on, et ta võib mõju avaldada mitmesuguste teiste suuruste peale, mida meie mõõta saame, teatavas sihis neid kõiki vähendades ehk kõiki suurendades, kusjuures see mõju on peidetud mitmesuguste teiste faktorite taha, mis sama suuruste peale mõjuvad teistsugustel sihtidel. Oma mõtte selgituseks toob Bowley väga piltliku astronoomilise näituse. Päikese süsteem liigub mingisuguses sihis ilmaruumis, kus ka igasugused teised tähesüsteemid õige mitmekesistes sihtides liiguvad. Kui tahetakse päikese süsteemi liikumise sihti kindlaks määrata, siis läheb see korda ainult tarvitades järgmist teed. Vaadeldes

mitmesuguseid tähekujusid, näeme, et ühes taeva osas tähed oma üldises massis üksteisele pikkamööda lähenevad — see nurk, mille all meie tähtede kaugust üksteisest näeme, jääb väiksemaks. Teises taeva osas paistavad tähed jällegi keskmiselt võetud üksteisest kaugemale liikuvat. Teiste sõnadega — nurk, millega nende kaugust üksteisest mõõdame, läheb suuremaks. Sellest järeldame, et päikese süsteem liigub viimase taeva osa sihis. Kuid ainult mingisugust kahte tähte selles sihis vaadeldes võiksime, võib olla, silmas pidades nende eneste liikumist, hoopis teisele otsusele tulla. Ainult massilised vaatlused annavad keskarvu, mille põhjale oma otsustusi võime toetada.

Otsesamasugune probleem on meil otsustada raha (või kulla) ostujõu muutumise küsimuses. Kui üksikute kaupade hindade liikumist vaadelda, siis näeme õige mitmekesiseid muutusi, mis tihti üksteise vastu käivad ja mille otsekoheseid põhjuseid (tähtede eneste liikumine) tihti ka üsna kerge on leida. Kuid hulgalisel vaatlusel tuleb varsti ilmsiks mingisugune üldtendents, mida meie kui raha ostujõu muutumist võime arvestada.

Samasugune on lugu, näit., ka palga statistikas. Üksikute tööliste kihtide palgad võivad muuta, küll sesoonilistel, küll muudel põhjustel, kuid hulgalisel vaatlusel on jällegi võimalik kindlaks teha palga liikumise üldtendentsi. Seda üldtendentsi avaldab tööliste palkade indeksnummer.

Õeldust on selge, et indeksnummer kui niisugune, tahab olla kõige enne mingisugune keskarv. Ta võib olla absoluut keskarv, kuid võib ka olla võrdlev keskarv. või nagu, Saksa õpetajad ütlevad, koordineeritud keskarv. See isenesest ei ole indeksnumbri iseäraline tunnemärk, et ta just mingisuguseid muutusi protsentides avaldaks.

Hindade statistika juure asudes võiksime nii hoopis lihtsalt öelda, et indeksnummer püüab väljendada üldist hindade tasapinna kõikumist mingisuguse aja jooksul.

Kui nüüd küsida, missuguseid eeltingimisi tarvis on, et mingisugust indeksnumbrit võiks arvestada, millel teatud usaldatus oleks, siis võib selle peale vastata, et esimeseks eeltingimiseks on, nagu iga statistilise töö juures, selle ala täpne pealne definitsioon, mille jaoks indeksnumbrit luuakse. Suurmüügi hinnad, detailmüügi hinnad, toiduainete

hinnad, sisseveo-ainete hinnad, väljaveo-ainete hinnad j. n. e. Selle algnõudmise vastu eksib, näit., statistika keskbüroo, nimetades turuhindade indeksiks seda, mis tegelikult on ainult toiduainete turuhindade indeks.

Peale selle peab olema kindlaks tehtud teatud hindade nimestik, sest arusaadavalt on täiesti võimatu kõiki hindu registreerida. Teoreetiliselt ei ole see ka sugugi tarvilik, sest teatavasti on üksikud hinnad niivõrd üksteisega seotud, et juba õige väike arv nimetusi küllalt hästi hindade tasapinda võib iseloomustada. Tegelikult ongi ka olemas õige mitmekesised i.-n.-id, kus aluseks võetud hindade arv kõigub tosinast kuni poolteise tuhandeni. Sealjuures jääb täiesti küsitavaks, kas mitte ainult mõnekümne artikli peale baseeritud i.-n. teinekord paremaid tagajärgi ei anna, kui monsturn poolteise tuhandega.

Edasi peab olema teatud aja punkt n. n. b a a s, millega hindade tasapinna edaspidist kõikumist võrreldakse, ja lõpuks tuleb otsustada ja leida meetod, mille varal hindade keskarvu ja tema kõikumist arvestada.

Esimeses järjekorras tarvitame Eestis kahte indeksnumbrit. Need oleks suurmüügi hindade indeks, meie marga sisemise ostujõu liikumise hindamiseks ja elukalliduse indeks mitmesuguste sotsiaalsete küsimuste lahendamise otstarbeks. Kaupade hulk, mille hinnad meie esimese indeksi määramiseks peaksime registreerimisele võtma, oleneb muidugi täiesti praktilistest võimalustest. Kuna meie rahvamajandus võrdlemisi lihtsa struktuuriga on ja temas võrdlemisi väike hulk aineid suurt osa mängivad, siis ei pruugiks see hindade hulk kuigi suur olla. Tarvis ainult meeles pidada, et „Economist'i“ i.-n., mis kogu ilmas vist kõige enam tuntud on ja Inglise engros hindade liikumist viimase 80 aasta jooksul iseloomustab, kuni kõige viimase ajani ainult 22 aine põhjal oli kalkuleeritud. Ka oleks suurmüügi hindade i.-n. küllalt iseloomustav meie oludele, kui ta põhjeks ainult Tallinnas registreeritud hindadele, sest see on lõppude lõpuks ainus suurmüügi turg Eestis.

Mis puutub elukalliduse indeksisse, siis on selle loomine niihästi teoreetiliselt kui ka praktiliselt palju raskem. Selles küsimuses on üksikud linnad ja ka üksikute maade statistika keskbürood ning lõpuks üksikud ajakirjad ja eriteadlased kõige mitmekesisemaid teid käinud, ilma et nad oleks suutnud rahuldavat moodust leida. Kõige lihtsam on muidugi võtta

mingisugune hüpoteetiline keskmine perekond. Saksa riigi statistika peab, näit., niisuguseks keskmiseks perekonnaks abielupaari 3 lapsega 1½, 7 ja 12 aasta vanuses. Niisama tuleb võtta hüpoteetiliselt selle perekonna keskmine tarvitus ja viimase ostuhind kohalikkude turuhindade järele välja arvata. Harilikudel aegadel ja lühematel perioodidel annab niisugune kalkulasioon ka rahuloldavaid tagajärgi, kuid pikemate ajajärgude kohta ja iseäranis suurte perturbatsioonide ajal ei või tema põhjal mingisuguseid otsusi teha. Lugu on nimelt selles, et ühes rahva hea käekäigu üldise tõusuga tõuseb ka keskmise perekonna tarvitus ja muutub arusaamine elukallidusest. Nii võib i.-n., mille aluseks on võetud aeg, kus mingisuguse perekonna keskmine sissetulek aastas oli näit. 50.000 marka ja tema kulud vastavad, sisuliselt võetult hoopis teisel valgusel paista, kui selle perekonna sissetulek tõusis keskmiselt 100.000 margani ja hinnad samal ajal 1½ kordseks. Meie i.-n. näitaks niisugusel korral poolteisekordset elukalliduse tõusu, kuna iga keskmine perekond riigis ennast palju lahedamalt tunneks kui ennemalt. Teiselt poolt teeb suuri raskusi muutumine tarvitavate ainete kvaliteedis ja ka ainete enestes. I.-n., kus valgustuse jaoks paarkümmend aastat tagasi oli arvatud teatud hulk petrooleumi, võib anda elektri ajajärgul hoopis vildaku pildi: kuna petrooleumi ei tarvitata. Saksamaal kriipsutatakse iseäranis alla asjalugu, et arvestatavate ainete kvaliteet sõja jooksul niipalju halvemaks läks, et i.-n., mis on arvatud ainete jaoks nende eelsõjaaegses kvaliteedis, praeguse aja elukalliduse tõusu kaugeltki ei näita sel määral, kui see tegelikult sündinud on.

Mõnel pool mujal on välja mindud hoopis teistelt arvestusalustelt. On näit. katsutud välja minna toiduainete kalooriatest, mida iga inimene tarvitab ja viimased saadaolevate tarbainete hindadega ümber kalkuleeritud. Niisama on katsutud registreerida teatud arvu tüübiliste perekondade faktilisi väljaminekuid. Viimasel juhtumisel tekkib muidugi väga õieti küsimine, kas nende faktiliste välja minekute langemine ja tõus vastab elukalliduse langemisele ja tõusule, või ainult valitud perekondade tarvituse vähenemisele ja kasvamisele, mis muidugi hoopis teine küsimus on ja elukallidusega mitte otsekohe seotud ei ole.

Nagu sellest näha, on elukalliduse indeksnumbri loomine kõige keerulisemate

probleemidega seotud ja on siin õige raske ettepanekuid teha.

Indeksnumbrite baasi asjus, mis mujal pool ka väga palju vaielusi on sünnitanud, tuleb järgmist silmas pidada. Ei ole mitte õige seda baasi liig kaugele minevikku mahutada. Et ainult ühte praktilist näpunäidet teha – Economist'i i.-n. oli põhjendatud 22 aine keskmisele hinnale 1845–1850 aastani. Sel ajal oli kaupade kokkusead Inglise turul ja nende kaupade eneste kvaliteet hoopis teine kui tänapäev. Sel ajal ei olnud niisuguse äärmise tähtsusega ilmaturu ainel, nagu on praegu kummi, mingisugust tähendust. Sel ajal ei olnud veel juftu petrooleumist, kui ilmakaubanduse artiklist. Sellevastu aga oli teistel ainetel tähtsus, mis nüüd oma tähtsuse on kaotanud. Nii vananes indeksnumbri hindade kokkusead aja jooksul niivõrd, et Economist'i i.-n. enam ei vastanud praeguse aja hindade tasapinna kõikumisele ja täitsa loomulik on, et Economist pärast sõda läks üle uuele baasile, mis oli võetud XX aastasajast. Teiselt poolt on üsna asjata mõnede teoreetikute nõudmine, et baasi aastaks võetaks mingisugune normaal-aasta. Kui loomulik see nõudmine ka ei näi olevat, on ja ometi sisufa. Tuleb üldse kahelda, kas on võimalik niisuguse normaal-aasta definitsioonigi anda.

Nüüd oleme harjunud normaal-aegadeks pidama ennesõjaaegseid aegu ja suurem hulk viimase aja indeksnumbritest on põhjendatud kas 1913. aasta keskmistele, 1914. keskmistele või ka lihtsalt hindadele 1. juulil 1914. a. Kuid kui keegi vaevaks võtab ennast tagasi mõelda 1914 a., siis mäletab ta väga hästi, kui vähe see aasta normaal oli ja kuidas sel ajal räägiti elukallidusest, otsiti normaal-aastaid enne 1905. a. revolutsiooni ja XIX aastasaja lõpust. Ja kui meie seda XIX aastasaja lõppu meele tuletame, siis teame, et selle ajajärguga langes ühte kõige madalamate hindade aeg viimase poolesaja aasta jooksul; et põllumehed seda aega kirusid, kui kõige ebanormaalsemat ja endiseid häid aegu meele tuletasid 80-dest aastatest, mõnikord ka 60-st aastatest, kus lina „head hinda maksis“. Nii näeme, et normaal-aasta otsimine, kui soovitav, võib olla, ta teoreetiliselt ei oleks, et ütelda võida, meie indeksnummer näitab kõrvalekaldumisi normaal-ajast, lootusetu asi on.

Peale selle ei ole selle normaal-aasta tähendus ka teoreetiliselt kaugeltki nii suur, kui arvatakse. Oldakse harjunud arvama,

et ebanormaalsed proportsioonid, kui neid edaspidiste kalkulatsioonide baasideks võetakse, vildaku pildi annavad. Kuid siin unustatakse ära see suurte arvude seadus, ilma milleta iga statistiku töö tühi vaimunärimine oleks – kõik need perturbatsioonid kaovad massiliste kalkulatsioonide juures. Praktilise näituse toob sellest igasuguste teoreetiliste targutuste vastu skeptiline, kuid äärmiselt terav analüütiker Bowley. Tema poolt on arvestatud Inglise import- ja eksportkaupade hindade indeks 1883 ja 1886 aasta jaoks nelja baasisaasta järele, mis alamal tabelis, kokku võetud.

1886. aasta hinnad olid, kui 1883. a. hinnad 100 võtta:

Importkaubad:

	Baasisaastad			
	1873 a.	1883 a.	1861 a.	1881 a.
1883. a.	100	100	100	100
1886. a.	81,7	82,1	82,9	82,3

Eksportkaubad:

1883. a.	100	100	100	100
1886. a.	88½	88	87	89

Nagu sellest näha on peaaegu ükskõik, kas võtta aluseks normaal-aeg 1881 kuni 1883 või niisugune ebanormaal-aasta kui 1861 (puuvilla nälg!), või kui hullumeelne aasta 1873. Peab sellest mõttest loobuma, et aeg enne sõda oli mingisugune normaal-aeg, mille juure meie kunagi tagasi jõuame. Senikaua kui seltskond seda normaal-aega veel mäletab, on ju loomulik, et praeguseid olusid katsutakse võrrelda selle ajaga, kuid ühes eelsõjaaegsete vahekordade unenemisega muutub see mõttetuks. Meil Eestis on seda vähem põhjust otsida mingisugust eelsõjaaegist baasi. Praeguse aja Eesti rahvamajandus on täielikult lahtikistud endistest oludest ja on ülesehitatud hoopis teistele alustele. Enne-sõjaaegne baas annaks meie võrdlustele siin hoopis iseäralise perspektiivi. Terve hulga ainete jaoks, mis meil nüüd teatud osa mängivad, ei olnud enne sõda Eestis üleüldse turgu. Eesti suur-müügi turg, kui sellest rääkida võib, oli hoopis teine, kui meie teda praegu tunneme. Suur-Vene rahvamajandus ümbritses koorena Eesti rahvamajandust ilma et neil väga palju ühiseid kokkupuutumise punktsid oleks olnud, ja nähtused, mis ühes ette tulid, ei mõjunud teise peale ning ümberpöör-dult. Meie peame oma indeksnumbritele baasi otsima kõige ligematest aastatest, või isegi kuudest, seda enam et mingisugust

iseäralist raskust ei ole ühe baasi juurest teise peale üle minna, kui kord indeksnum-mer ühel baasil õieti on kalkuleeritud.

On teil mingisuguse kolme ajapunkti A, B ja C kohta hindade tasapinnad kal-kuleeritud ja on need a, b ja c, siis on b

indeks a baasil $I_a^b = \frac{b}{a}$ ning c indeks b baasil

$I_b^c = \frac{c}{b}$ ja vastavalt c indeks a baasil

$I_a^c = \frac{c}{a} = \frac{c}{b} \cdot \frac{b}{a} = I_b^c \cdot I_a^b$, teiste sõnadega –

b baasilt a baasile üleminekuks tuleb aja-punkti B kohta kalkuleeritud indeks baasil a kasvatada ajapunkti C jaoks kalkuleeri-tud indeksiga baasil b.

Tuleb iseäranis meeles pidada, et prak-tilises elus meil õieti kõige tähtsamad on muutused kuust kuusse ja aastast aastasse, mida jälgida tuleb, ja et sellepärast mõnede poolt soovitatud n. n. ketisüsteem indeksumbrite arvamisel, kus iga eelmise kuu või aasta järgmise aasta numbr i arves-tamisel aluseks võetakse, hästi põhjendatud on. Nii ei tuleks meil indeksnumbri baasi otsimisel iseäranis palju pead murda, vaid võiksime võtta aluse seal, kus meie numb-rid peale hakkavad.

Kõige huvitavam teoreetiline on kahtle-mata indeksnumbri arvestamise viis ise – indeksnumbri vormel. Nagu juba nimeta-tud, on indeksnummer eestkätt statistiline keskmine ja sellelt seisukohalt ei ole, näit. mitte õige kui statistika keskbüroo omas teoreetilises sissejuhatuses turuhindade indek-sile räägib üksikute kaupade indeksidest, mis tegelikult muud ei ole, kui ainult hari-likud protsentuaalsed võrdarvud, või nagu sakslased ütlevad, – koordinaatsiooni arvud. Sama eksituse peale juhtisime juba tähel-panu H. v. Schulmann'i indeksnumbri ret-sensioonis.

Kõige üleüldisemalt võib matemaatilist keskarvu defineerida, kui mingisugust mingi-suguse vormeliga äramääratud suurust, mis mingisuguse arvude rea kõige vähemast arvust suurem ja kõige suuremast väiksem on. Selles mõttes võib ilmaotsata hulk igasuguseid vormelisi anda, mille põhjal keskarvusid kalkuleerida. Nendest mitme-sugustest keskarvudest on tänini tarvitusele võetud hindade indeksnumbri kalkuleeri-miseks mitu sada. Juba see hulk isene-sest näitab, et vaevalt mingisuguse vormeli leidmine võimalik on, mis kõikidele nõue-tele vastaks.

Kõige lihtsam ja suurele hulgale arusaadav on muidugi aritmeetiline keskmine. Sellele järgneb geomeetriline, harmooniline ja teised enamvähem lihtsate vormelitega keskmised. Nende hulka kuulub ka mediaan ja mood. Kõikidel neil lihtsamatel vormelitel on üks ehk teine puudus, kuid kui neid parandama hakata ja keeruliste vormelite juure minna, siis ei saa lahti mitte üksikdest puudustest, kuid sellest tuleb juure üks suur puudus mida mitte ära unustada ei tohi, ja nimelt ajakulu, mida kalkulasioonid tarvitavad. Nii, näit. on vormelid välja mõeldud, mis tarvitavad võrreldes lihtsa Bradstreet'i vormeliga kalkuleerimiseks 64 korda rohkem aega. Kui Bradstreet'i vormeli järele mingisuguse indeksnumbri võib välja arvata ühe tunni jooksul, siis tarvitab i.-n. leidmine niisuguse keerulise vormeli abil 64 tundi ehk 8 tunnilise tööpäeva juures 8 päeva. Kui täpne teie indeksnummer niisugusel korral ka ei saaks, ei tule ometi mitte ära unustada, et tema arvatavasti seda aja- ja närvikulu ära ei tasuks, mis tema peale kulutatud. Sellepärast tööjõu ökonoomia seisukohalt välja minnes võib päris julgesti kõik sarnased keerulised vormelid kõrvale jätta, ilma et nende sisulisele arvustamisele asuda, sest peab meelestama, et hinna andmed kui niisugused on peaaegu kõik teatud vigadega seotud. Kui üldiselt võiks öelda, et hinna andmetel keskmiselt ainult 10% viga juures on, mis, kui vähegi järele mõelda, ennem väike, kui suur on, siis järgneb sellest, et teie indeksi keskmine viga näituseks 25 kauba arvestamisel mitte alla 2% ei ole. Nii on vormelite otsimine, mis näit., indeksi annaks täpselt kuni 0,01, täiesti asjata. Vormel, mille juures keskarv täpselt saabub kuni kolmanda numbrini on sellega täiesti vastuvõetav. Nii langeb siis enne sisulist arvustamist terve hulk vormelisi välja.

Enne kui ülejäanud vormelite arvustusele asuda, peab enesele selgeks tegema, misugustele üldnõudmistele vastuvõetavad vormelid peavad vastama. Ilma et jällegi sügavatesse detailidesse minna, peab kõige pealt üles seadma ühe tingimise, mis kaugemalt vaadates nagu iseenesest mõistetav on, mida aga suur hulk i.-n. mitte ei täida. Kui võtame mingisuguse ajapunkti A_0 hinnad aluseks ja arvame

välja i.-n. ajapunkti A_1 jaoks, ning ümberpöörduvalt ajapunkti A_1 aluseks ja arvame välja ajapunkti A_0 i.-n., siis peaks nende kahe indeksnumbri vahekorral ühesugune olema, s.t. $I_0 : 1 = 1 : I_1$. Teiste sõnadega $I_0 \cdot I_1 = 1$.

Ometi ei täida seda algnõudmist kõige rohkem tarvitusel olev indeksnummer, nimelt aritmeetiline keskmine ja viga ulatab mõnedel juhtumisel kümnetesse protsentidesse. Seda on tõendatud konkreetsete arvude varal, kuid küsimus on siin õieti palju lihtsam. Nimelt tehakse siin lihtne aritmeetiline viga. Võrdarvude keskmiseks ei või tarvitada aritmeetilist keskmist, vaid tuleb tarvitada kas geomeetrilist või mõnda teist, nagu näit. mediaani ja moodi. N kauba i.-n. kahe ajapunkti jaoks A_0 ja A_1 on, kui hinnad esimese ajapunkti jaoks on $a_1, a_2, a_3 \dots a_n$ ja teise jaoks $b_1, b_2, b_3 \dots b_n$ baasisel A_0 :

$$I_0 = \frac{b_1 + b_2 + \dots + b_n}{a_1 + a_2 + \dots + a_n}$$

ning baasisel A_1 :

$$I_1 = \frac{a_1 + a_2 + \dots + a_n}{b_1 + b_2 + \dots + b_n}$$

Kasvatades, peame ülemise järele saama:

$$I_0 \cdot I_1 = \frac{\left(\frac{b_1 + b_2 + \dots + b_n}{a_1 + a_2 + \dots + a_n}\right) \left(\frac{a_1 + a_2 + \dots + a_n}{b_1 + b_2 + \dots + b_n}\right)}{n^2} = 1.$$

See ei ole aga mitte sarnasus, mis igasuguse a ja b juures maksaks, vaid Diofantose võrrnad 2_n tundmatuga, mis ainult teatud tingimustel õige on. Võttes ainult kaks hinda, leiame kergesti, et selleks tingimuseks on mõlema hinna muutumise proportsionaalsus:

$$\frac{\left(\frac{b_1 + b_2}{a_1 + a_2}\right) \left(\frac{a_1 + a_2}{b_1 + b_2}\right)}{4} = 1;$$

pärast lihtsaid transformatsioone järgneb sellest:

$$a_1 b_2 - b_1 a_2 = 0 \text{ ehk } \frac{a_1}{b_1} = \frac{a_2}{b_2}.$$

Just seda hindade muutumise proportsionaalsust ei ole aga kunagi olemas ja sellepärast ei või ka aritmeetilist keskmist indeksnumbri arvestamiseks tarvitada.

*) N arvu keskmise viga on vastupidiselt võrdne \sqrt{N} .

Riigi raudteede tegevus 1924. a. esimesel poolel.

E. Timma.

Allpool on meil võimalus ära tuua tähtsamaid väljavõtteid riigi raudteede 1924. a. esimese 6 kuu tegevusest. Et selgemat pilti saada, avaldame ühtlasi võrdluseks ka 1923. a. esimese poole andmed (näidatud klambrites).

Käesoleva aasta esimesel poolel ulatas reisijate üldarv laiaroopalisel raudteel 2.149.731 peale, kuna läinud aastal oli sõitjaid — 2.191.716 isikut.

Väljamaa reisijaid oli 12.767 (11.955) ja kohalises liikumises — 2.136.964 (2.179.776). Vaguni klasside järele jagunes sõitjate arv:

	1924. a. I p.	1923. a. I pool
I. klassis	667	3.085
II. "	72.809	117.840
III. "	2.076.255	2.070.804

Reisijate kilomeetrite üldarv tõusis 100.529.325 (115.925.519) peale, kuna keskmine sõidukaugus oli 46,8 (52,9) klm. Huvitav on veel ära märkida sõidukaugust klasside järele:

	1924. a. I p.	1923. a. I pool
I. kl.	256,2	247,8
II. "	79,2	82,6
III. "	41,5	46,6

Ühe tee kilomeetri peale tuli 149,37 (172,252) reisijat. Istekohad olid ära kasutatud I ja II kl. 18,9 (31,5%) ja III kl. 51,1 (58,9) %.

Magamiskohte tarvitasid 28.833 (33.608) inimest, millest langeb rahvusvaheliste magamisvagnite peale 2110 reisijat.

Nendest andmetest näeme, et käesoleva aasta esimesel poolel on reisijate arv võrreldes läinud aasta samaajaga vähenenud. Nii on reisijate üldarv vähenenud ligi 3% võrra, vaadates aga klasside järele näeme, et reisijate arv I klassis ligi 80% ja II klassis ligi 45% võrra vähenenud. Kolmanda klassi reisijate arv on peaaegu endiseks jäänud. Esimese ja teise klassi reisijate arvu järsu langemise põhjuseks tuleb lugeda tariifi tõstmist käesoleva aasta 1. jaanuarist 50% võrra. Väljamaa reisijate peale ei ole sõiduhinna tõstmises vähendamise tendentsi näha, vastuoksa, siin on ligi 1000 reisija suurenemist näha.

Samuti on vähenenud reisijate kilomeetrite üldarv, nimelt ümarguselt 15%.

Võrreldes sõitude keskmist pikkust, näeme jälle vähenemist ja nimelt ligi 10% võrra. Klasside järele on sõidukaugus vähenenud: II kl. — 82,6 km. pealt 79,2 km. peale ja III kl. — 46,6 km. pealt 41,3 km. peale, kuna I kl. reisija sõidukaugus on veidi tõusnud, nimelt 247,8 pealt 256,2 km. peale.

Keskmise II ja III kl. sõidukaugust tuleb jälle tariifi tõstmise arvele panna, I kl. sõidukauguse suurenemine oleks peaaesjalikult väljamaa reisijatest Tallinn-Valk-Riia liinil.

Järjekult on tariifide tõstmine ka reisijate vähenemise esile kutsunud, raudtee sissetulekud on küll selle tõttu suurenenud, kuid protsentuaalselt reisijate arvuga siiski vähenenud.

Samasugune lugu on ka bargaashi veoga, mis näha alljärgnevast tabelist:

	Saadetiste üldkaal		
	Saadetiste arv.	tonnides.	Tonn.-km.
1923. a. I p.	103.744	4092	412.113
1924. a. I p.	118.574	4198	382.722

Keskmine bargaashi saadetiste veokaugus oli 91,2 (100,7) km.

Bargaashi veo vähenemine ligi 14% võrra on tingitud samuti tariifi tõstmisest (25%).

Selle vastu on aga kaubavedu natukene suurenenud.

Toome selleks võrdleva tabeli:

A. Suure kiirusega:

Erekaubad.	Saadetiste arv.	Saadetiste üldkaal.	Tonn.-km.
1923. a. I p.	52.607	11.031	1.294.483
1924. a. I p.	58.753	11.754	1.196.887

B. Väikse kiirusega:

1923. a. I p.	122.092	514.185	55.264.031
1924. a. I p.	135.224	516.938	60.902.201

Kaubaveo andmetest näeme, et suure kiiruse kauba saadetiste arv ja saadetiste kaal on küll tõusnud, selle vastu on aga tonn-kilomeetrite arv langenud, ümarguselt 10% võrra. Järjekult on suure kiiruse saadetuste veo suurenemine sündinud kergema kaaluliste ja lühikesemaalist saadetiste arvel, vähenemine aga kaugemaalist saadetiste arvel.

Vastandiks suure kiiruse saadetustele on väikse kiiruse saadetuste vedu nii saadetuste arvu, kaalu ja tonn-kilomeetrite poolest tõusnud.

Arvesse võttes mõlemate kiiruste kaubavedu, tuleb siin kohal üldiselt kaubaveo suurenemist ära märkida.

Edasi näeme statistilistest andmetest, et ühe tee kilomeetri peale langeb 92.272 (84.060) äraveetud kaupadest, keskmine kaubakogu ühes kaubarongis oli 178 (153) tonni ja keskmine kaubavaguni-telje koorem oli 4,52 (4,21) tonni. Erakaupade keskmine veokaugus oli: a) suurekiiruse saadetustel – 101,8 (117,4) km. ja b) väike kiiruse saadetustel 117,8 (107,5) km., keskmine saadetiste kaal aga: a) suure kiirusega – 0,2 (0,2) tonni ja b) väikse kiirusega – 3,8 (4,2) tonni.

Nendest tulemustest näeme, et käesoleva aasta esimesel poolel oli kaubavedu rongidega palju otstarbekohasemalt korraldatud, mis oma mõju väljaminekute peale avaldamata ei jäta.

Rõõmustavaks nähtuseks on samuti transiitkaupade veo suurenemine.

Käesoleva aasta esimese 6 kuu jooksul ulatab transiitsaadetiste üldarv 9639 (7073) peale, saadetiste kaal 6692 (4260) tonni peale. Tonn-kilomeetrid – 24.438.124 (21.273.498). Keskmine laaditud kaubavaguni-telje koorem – 6,6 (7,1) tonni.

Lõpuks tuleme raudtee rahalise aruande juure. Tulusi ja kulusi on laiaroopalisel raudteel poole aasta jooksul olnud:

A. Tulud.	1923. a. I p.	1924. a. I p.
1. Reisijate veost	Mrk. 128.984.244	– 158.568.968
2. Bagaashi	„ 8.136.877	– 10.771.373

3. Erakaup.	„ 226.759.348	– 189.271.262
4. Transiitk.	„ 29.949.429	– 63.818.235
5. Sõjaväe	„ 4.709.623	– 5.471.333
6. Mitmes. sissetulekud	17.680.746	– 8.128.926

Kokku Mrk. 416.220.267. – 436.030.097. –

B. Kulud.

1. Teenijate tasuks	Mrk. 165.729.497	– 180.937.877
2. Mõjandus- ja kantselei kulu. Je kaff.	„ 13.093.729	– 12.334.836
3. Ehitus ja liini parandustöödeks	„ 22.922.084	– 32.316.015
4. Veereva koosseisu korraspidamiseks	„ 50.086.105	– 68.921.194
5. Muud eksploatatsiooni kulud	„ 86.376.221	– 121.320.701

Kokku Mrk. 355.833.038. – 433.995.056. –

Aruande poole aasta jooksul on raudtee ümarguselt 2 miljonilise ülejäägiga töötanud, et aga aasta teisel poolel harilikult tööde tõttu suuremad väljaminekud on kui esimesel poolel, siis ei või kahjuks ennustada aasta lõpuks ülejääki, vaid tuleb leppida puudujäägiga, nagu see eelarveski ettenähtud. Võrreldes läinud aasta tulusid ja kulusid, näeme et esimesel poolel on raudtee ligi 50 miljoni kasu saanud, kuid selle peale vaatamata lõppes aasta 35 milj. puudujäägiga. Et käesoleval aastal reisijate- ja bagaashiveo tariife tõsteti, siis loodetavasti saab puudujääk tänavu vähem olema

Kroonika.

Eesti.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

27–30. novembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe.

21 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 257,8 t. ja 1 vagun soolakala, kaal 13,9 tonni.

Kokku 22 vagunit kaupa, 21 saadetust bagaash-kaupa, kaal 257,8 klg ja 17 kohta suure kiiruse kaubasaadetusi, kaal 432,6 klg.

2. Transiitkaupe.

Transiitkaupa üldtähendatud aja jooksul Venemaale saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

84 vagunit linu, kaal 792,5 tonni; 5 vag. linaseemet, kaal 82,2 tonni; 1 vag. päevalillesemneid, kaal

10,0 tonni; 4 vag. loomatoidu kooke, kaal 65,4 t.; 1 vag. takku, kaal 5,8 tonni ja 1 vag. tapetud anesi, kaal 6,8 tonni

Kokku Venemaalt tulnud 96 vagunit kaupa, 13 saadetust bagaash-kaupa, kaal 402,5 klg. ja 1 koht suure kiiruse kaubasaadetusi, kaal 9,0 klg.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

27–30. novembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

2 vagunit odre, kaal 31,7 tonni; 2 saadetust Tartu „Pain Normal“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 714 klg.; 3 vagunit segakaupa, kaal 6,6 tonni; 2 vag. puuvillaseid kalitse, kaal 11,5 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 1102 klg.; 3 vag 98 elus seaga ja 1 vagun 6 hobusega.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

1 vag. suhkurt, kaal 15,9 tonni; 1 saadetust sameetit, kaal 150 klg.; 1 saadetust Riia vabriku gummikalosse, kaal 573 klg.; 2 vag. masinaid, kaal 2888

klgr.; 1 vag. kartulisirupit, kaal 16,1 tonni; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 1887 klgr.; 2 vag. raud-, plekk- ja emailleeritud kõõginõusi, kaal 9,7 tonni; 2 vag. tammelaudu, kaal 28,3 tonni; 1 saadetus ilu- ja kirjutuspaperit, kaal 142 klgr.; 1 vag. segakaupa, kaal 2,6 tonni; 1 saadetus villaseid lõimi, kaal 697 klgr. ja 1 vagun tallanahka, kaal 4270 klgr.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

Novembrikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportikaupe

114 vagunit trükipaberit, 1 vag. gipsi, 1 vag. soolakala, 1 vag. ajalehepaberit, 1 vag. vanu kõisi ja 1 vagun hobustega.

Kokku 119 vagunit eksportikaupa, 85 saadetus bagaashkaupe, kaal 3579,2 klgr. ja 2 kohta suure kiiruse kaubasaadetusi, kaal 852,8 klgr

2. Transiitkaupe.

5 vagunit heeringaid, 13 vag. bukspuust võitündri osasi, 3 vag. nahaparkimise ekstrakti, 2 vag. teras- traati ja 2 vagunit segakaupa.

Kokku 25 vagunit transiitkaupe, ühes eksporti kaupadega kokku 144 vagunit.

Sama kuu jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

233 vagunit linu, 141 vag. päevalille seemneid, 11 vag. takku, 34 vag. linaseemet, 11 vag. Siberi võid, 5 tsisterni petroleumi, 2 vag. värsked õunu, 1 vag. kanamune, 1 vag. sinepit, 1 vag. segakaupa, 2 vag. elus sigadega, 4 vag. loomakooke ja 1 vagun tapetud anedega.

Kokku Venemaalt tulnud 447 vagunit kaupe, 80 saadetus bagaashkaupe, kaal 3822,2 klgr. ja 1 koht suure kiiruse kaubasaadetusi, kaal 1635 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

Novembrikuu jooksul on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

17 vagunit tsementi, 10 vag. odre, 13 vag. elus sarvloomadega, 25 vag. segakaupa, 3 vag. linu, 3 vag. linaketramise masinaid, 1 vag. raamatuid, 1 vag. kartulaid, 5 vag. Tartu „Pain Normal'i“ vabriku küpsetatud teraleiba, 1 vag. aurukallaga, 1 vag. värsket liha, 6 vag. elus sigu, 4 vag. kalitse, 1 vag. hobustega, 1 vag. lehmakarvu ja 1 vagun jõhve.

Kokku 93 vagunit kaupe.

Sama kuu jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

32 vagunit segakaupa, 8 vag. suhkurt, 2 tsisterni petroleumi, 1 vag. keedusoola, 1 vag. heeringaid, 2 vag. nisujahu, 6 vag. rukist, 1 vag. raamatuid, 1 vag. elus loomi, 1 vag. kriiti, 1 vag. vabriku masinatega, 2 vag. nahka, 3 tsisterni bensliini, 2 vag. takku, 1 vag. saharini, 5 vag. raud-, plekk- ja emailleeritud keedunõusi, 2 vag. tammelaudu, 1 vag. pabe- rit, 1 vag. siirupit, 1 vag. tallanahka ja 1 vagun vil- laseid lõimi.

Kokku 75 vagunit kaupe.

Amelikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Daani.

Daani-Vene kaubandusline läbikäimine. On juba varemalt teatatud, et Daani-Vene kaubandusline läbikäimine senini ainult Venele kasulik olnud: kuna Daani Venest kümnete miljonite eest aastas õlikooki- sid ja muud loomatoitu ostab, ostab Vene samal ajal Daanist vaevalt ühe miljoni eest põllutööstusinaid ja teisi Daani tööstussaadusi. Et Daani 1923. a. Venega nimelt seepärast kaubalepingu tegi, et oma tööstussaadustele Venes turgu leida, siis on arusaadav, et Daani avalik arvamine end Daani-Vene kaubandusline läbikäimise tagajärgedes õige peitunud olema tunneb ja siinsel Vene kaubanduslist esitust oma pahameelt selle üle kaunis tihti kuulda laseb. Käesoleva kuu algul jõudis Kopenhageni uus Vene kaubandusdelegatsiooni juhataja D. Friedrichson. Varsli peale siiatulekut käisid Daani lehtede kaastöölised teda usutlemas, ning ta püüdis neile selgeks teha, et Daani-Vene kaubandusline läbikäimise senist ühekülgset mitte Vene võimude pahatahtlikkuse ar- vele panna ei tule. Vene olla ka enne ilmasõda Daanist palju vähem ostnud kui Daani temalt. See olla ju Daani oma kasu, kui ja Venest odavamalt ja paremat loomatoitu saab kui mujalt. Daani olla ka ise selles süüdi, et Vene temalt praegu vähem ostab kui enne ilmasõda: ta ei olla Venega õigel ajal kauba- lepingut teinud ja annud seega suurtele, oma saa- duste kasuks kolossaalseid reklaami tegevatele ja Venele pikaajalist krediti andvatele Saksa, Inglise ja Rootsi äridele võimaluse end kaus enne Daani saaduste Vene turule ilmumist Venes sisse töötada, ning nende äride võisilus vähendada Daani saaduste müügi- võimulust Venes. Siiski olla Vene sissevedu Daanist suurenenas: käesoleva aasta I. poolel olla see 285% võrra suurem olnud kui läinud aasta I. poolel. Ka kõige viimasel ajal olla Vene Daanist suuremaid sisseostusid teinud, eriti masinaid ja võitünni laudu ost- nud. Friedrichson lõpetas oma seletuse kinnitusega, et tema ülesanne olla Daani-Vene kauband. läbikäi- mist toetada ja elustada.

Mõne aja eest teatasime, et siit üks Daani dele- gatsioon Balti riikide sadamaoludega ja laevasõidu- liinidega tutvunema sõitis. See delegatsioon käis muu seas ka Leningradis. Seal pidas ta Venes vnesh- torgi esitajatega läbirääkimisi, kuidas Daani-Vene kauband. läbikäimist ja laevasõitu elustada, ja oli eriti huvitatud sellest, et Vene oma kaupade välja- veoks Daani laevu tarvitaks, ja et Kopenhageni ja Leningradi vahel otsekohene laevasõiduliin sisse sea- taks. Venelased olla aga kaunis vastutulematad olnud ja ütelnud, et nad väljamaa loevu enim Vene kau- pade veoks tarvitada ei võida, kui kõik Vene kauba- laevad korda seatud ja ära kasutatud ei olla. Daan- laste ettepaneku peale Kopenhageni ja Leningradi vahel laevasõiduliini sisse seada vastanud venelased, et neil selle vastu midagi ei olla, kuid kõnesoleval liinil sõitvad laevad pidada ka Balti sadamatesse sisse sõitma. Algatus ja kapitaal sarnase liini asutamiseks pidada siiski Daani poolt tulema. Edasi seletasid venelased, et Daani ettevõtlikkus, kui ta Venes tegu- seda soovida, seal eeskujulikka majapidamisi karja- kasvatuse edendamiseks asutama pidada. Sellel alal võida Vene daanlastele kontsessioone anda.

Daani väliskaubandus. September oli Daani väliskaubandusele õige hea kuu. Nimelt importeeris Daani sel kuul 200 miljoni Dkr. eest ja eksporteeris samal ajal 204 miljoni Dkr. eest (186 milj. kr. oma

ja 18 milj. kr. eest reeksporteeritud väljamaa saadust), nii et septembrikuu kaubandusbilans 4 miljoni Dkr. suurust väljaveo ülekaalu näitab. Seda head tagajärge tuleb peaaegjalikult suurenenud väljaveo arvele kirjutada, eriti vilja väljaveo arvele, mis tingitud tänavusest heast lõikusest. Väljamaa vilja sissevedu oli septembris palju vähem kui eelm. kuudel.

Ülepea impoorteeris Daani aja jooksul jaan. — sept. 1924 1727 miljoni Dkr. eest ja eksporteeris samal ajal 1571 miljoni Dkr. eest, nii et sisseveo ülekaal käesoleva aasta algusest peale kuni septembri lõpuni 156 miljoni Dkr. välja teeb. Selle aja jooksul eksporteeritud saaduste hulgas on karjasaadused 1117 miljoni Dkr. väärtuses esimesel kohal. Nende hulgas on õige tähtsal kohal munad, mis praegu Daani kolmas tähtsam väljaveoartikkel on. Neid on Daani s. a. 9 esimese kuu jooksul 3 miljoni Dkr. väärtuses välja viinud. Munaeksportöörid arvavad, et tänavune aasta Daanile munade väljaveo alal rekordisaas saab olema, ja väljaviidud munade hulk ja väärtus tänavu kaugelt suurem, kui eelmistel aastatel.

Daani tööstus väljamaa dumping-võistluse all kannatamas. Läänud nädalal pöördus Daani tekstiilvabrikantide ühing kaubandus- ja tööstusministri poole kaebusega, et väljamaa tekstiilvabrikute dumping-võistlus Daani tekstiiltööstuse seisukorra väga raskeks teha. Nimelt saata Tšehho-Slovakkia, Eestii, Prantsuse, Belgia ja Rootsi tekstiilvabrikud Daani turule oma saadusi suurel hulgal ja hindadega, mis palju odavamad olla kui Daani tekstiilsaaduste omad, ja teha niimoodi Daani tekstiilvabrikutele raskeks oma saadustele Daanis tarvitelisel määral turgu leida. Daani tekstiilvabrikud olla küll väljamaa omasid Daani turult välja tõrjuda kutsunud, kuid need katsed olla äpardanud ja Daani vabrikutele suuri kahjusid toonud. Neist oludest kaubandus- ja tööstusministrile teatades, palus tekstiilvabrikantide ühing teda sammusid astuda, et valitsus ja riigipäev Daani tekstiiltööstuse toetamiseks ja väljamaa oma dumping-võistluse vastu võitlemiseks tarvitlikud abinõud tarvitusele võtaks. Minister vastas vabrikantidele, et valitsus Daani tööstust küll ühel ehk teisel viisil väljamaa dumpingi vastu loetama saada, kuid see ei võida igatahes mitte kaitsetollide maksmapanemise teel sündida.

Nagu meie Nerva linakeframise manufaktuuri sinne esitaja hra H. Hirsch seletab, et olla Daani tekstiilvabrikantide kaebused Eesti tekstiiltööstuse võistluse üle Daani turul mitte põhjendamata. Eesti linakeframis- ja kalevivabrikud olla end siinsel turul õige hästi sisse töötanud, ja nende szadusi osetavat siin õige rohkesti. Isegi Daani politseinikkude vormipalitud olla Eesti kalevist.

Suur Daani tööstussaaduste ostunäitus (Köbeslaevne), millest hiljuti kirjutatud, peetakse 14. veebr. — 1. märts. 1925 Kopenhagensis tööstusühingu ja tehnoloogia instituudi ruumides ära. Näitus võtab oma alla ülepea 1800 ruutmeetrit platsi, ja temal on kõik Daani tööstusharud esitatud.

Loomade suu- ja sõratõbi on, nagu Daani lehed teatavad, viimasel ajal üle kogu Daani laialt lagunenud. Seda tõbe konstateeritakse igas maakonnas, ja loomaarstid on arvamisel, et ta veel oma kulminatsioonpunktile pole jõudnud. Kuni viimase ajani loodeti tõbe laialilagunemist seega piirata, et haigeksjäänud loomad kohe ära tapeti. Praegu seda enam ei tehta, sest tõbi on liiga laialt maad võtnud.

Seadus munaeksportööride kohta Daanis. Daani põllutööstusminister esitas neil päevil riigipäevale

seaduseelnõu, mille järele igatks, kes Daanist mune eksporteerida tahab, selleks põllutööstusministeeriumilt luba küsima peab. Edasi määrab seaduseelnõu, et Daani impoorteeritavad kui ka Daanist eksporteeritavad munad sissepakkimise peal seaduses lähemal efekkirjutatud märkisid kandma peavad. Eksporteeritavad Daani munad peavad n. s. kandma märkisid, mis munade iselaadi ja kvaliteetkaalu tähendavad.

Daani õhusõit. Nagu varemalt teatatud, ehitatakse Kastrup'i, Kopenhagensi lähedal, suur uus õhusõidusadam. Riigi eelarves rahandusaasta 1925/1926 peale on selleks olistarbeks 450.000 Dkr. määratud, ja riigipäeva rahanduskomisjon on sellega nõus. Uue õhusadama jaoks määratud areaal on 315 hektari suur, kuid sellest on praegu ainult 70 h. planeeritud kuna muu osa välja üüritud on. Märtsis 1925 suurendatakse lennuplatsi veel 32 ha. võrra, ja siis on ta, nagu Daani lehed ütlevad, suurem kui Ro'terdami aerodroom ja üks kõige parematest kogu Euroopas. Õhusadama angaar, mille ehitamine varsti algab, võib enesesse 10 suurt reisilennukit mahutada. Daani õhusõidu tegelased rehkendavad seega, et Ameerika tseppeliinid lähemas tulevikus korralikke lendusid Ameerika ja Euroopa vahel tegema hakkavad, ja loodavad, et Kopenhagensi õhusadam siis Ameerika õhulaevadele tähtsaks peatuspunktiks jääb. Selleks juhtumiseks kavatakse uut õhusadamat veel ühe õhulaevade angaariga ja maandumisplaisiga tseppeliinide jaoks täiendada.

Daani valitsus kavatab s. a. detsembris Kopenhagensis suurt rahvusvahelist õhusõidu konverentsi ära pidada ja on sellele juba Rootsi, Norra, Soome, Inglise, Prantsuse ja Belgia valitsuste ja õhusõiduseltside esitajaid kutsunud. Sellel konverentsil tahetavat Euroopa õhusõiduliinide laiendamise küsimust arutada. Laiendamiskavatsustes mängida Kopenhagensi uus õhusadam tähtsat osa, ja konverentsist osavõtjaid tahetavat temaga ja tema tähtsusega põhjalikult tutvustada.

Uus suur sadam Daanis. Ajalehtede teatel kavatakse Daani valitsus lähemal ajal Helsingõri linna juure uut suurt sadamat ehitama hakata. Põhjuseks olla asjaolu, et praegune Helsingõri sadam moodsale laevasõidule liiga väikseks jäänud olla ja praeguse aja nõudmisi ei täita, mille tagajärjel Helsingõri vastas Rootsi kaldal asuv Helsingborg, mis veel hiljuti oma sadamat laiendanud, Helsingõri osa kaubanduse ja laevasõidu alal oma kätte kiskuda ähvardada. Helsingõri sadama laiendamise vastu on aga Daani vana aja mälestuste austajad, kes kardavad, et Helsingõri vana loss Kronborg selle all suuresti kannatab.

Rootsi.

Oktoobrikuu väliskaubanduse üle avaldatud kvantitatiivsed arvud näitavad, et käesoleva aasta aktiivse kaubabilansi ajajärk mõõda on. Tollisissetulekute väike alanemine 13,7 milj. kr. kuni 13,24 milj. krooni näitab küll, et sissevedu oktoobris väiksem oli, kui septembris, kuid sealjuures on väljavedu veel palju tuntavamalt vähenenud, nii et sisseveo ülekaal järele jääb. Kommertskollegiumi ametlised väliskaubanduse indeksarvud on järgmised: sissevedu septembris 131,3, oktoobris 117,8; väljavedu septembris 99,2, oktoobris 85,1 (normaalaastaks ning indeksiide väljaarvamiste aluseks on — nagu kõikide Rootsi majandusliste väljaarvamiste juures — 1913 aasta võetud). Mis sisseveosse puutub, siis on

huvitav tähele panna, et teravilja sissevedu vähenenud on, ka kohvi sissevedu on kahanenud, kuid mõlemaid on kogu käesoleva aasta jooksul omelt palju rohkem sisse veetud, kui 1923. a. sama aja jooksul. Välja veetud on oktoobris: 722 tonni sealihaliha (sept. 1.142 t., okt 1923 836), 495 tonni võid (resp. 355 ja 100), kaeru 638 tonni (resp. 1.433 ja 747), pohlamarju 49 tonni (resp. 2.221 ja 103). Saetud puu väljavedu on väiksem olnud, kui oktoobris 1923, üldse on 1924. a. 10 kuu jooksul 2.911 kbm. välja veetud. Paberi, papi ja paberimassi väljavedu oli ka oktoobris suur — 137.000 t., nii et terve aasta korraline produktioon juba oktoobris müüdnud oli.

Stockholmi vabasadam, mis senini „Vabasadamaks“ kasutatud oli, sünitas Rootsi avalikus arvamises ning ajakirjanduses, kuna ta mitte otstarbekohane polnud, tähelepanu. Nüüd on Stockholmi linnavolikogu otsustanud uut kommunaalset aktsiaseltsi asutada, kes 1. jaanuarist 1925. a. vabasadamaks kasutamise oma kätte võtab. Praegune aktsiaselts tuleb seega likvideerida. Uue kommunaalse aktsiaseltsi põhikirja kava on kinnitamiseks Stockholmi linnavalitsusele juba esitatud. Asutajateks on 5 isikut, missugustest iga üks ühe aktsia omandab, kuna kõik ülejäänud 4.995 aktsiat linnale lähevad. Aktsiakapitaal on 500 000 krooni suur, mis koos seisab 5000 aktsiast 4 100 krooni. Aktsiaseltsi juhatuse seisab — põhikirja kava järele. — koos 7 juhatuse liikmest ning 3 kohusetäitjast, missugustest Stockholmi linn annab 4 juh. liiget ning 2 kohusetäitjat, aktsiate omanikud 2 juh. liiget ning 1 kohusetäitja, 7 juhatuse liikmeks on sadamavalitsuse juhataja.

Lockout Rootsi tekstiilitööstuses. Halmstad'is (Malmus Holmquisti vildivabrikus) ettefulnud vahejuhtumise tõttu kuulutas Rootsi tekstiilitööstuse (tööandjate) ühing lockouti Rootsi tekstiilitööstuses välja. Lockout hakkab maksma Halmstadis 1 det., Göteborgi ringkonnas 8 det., mujal 15 detsembril. Göteborgi ringkonnas puudutab lockout 6 kuni 7.000 töölisi, ning üksinda Norrköpingis 5 kuni 6.000 töölisi.

Rootsi sealihaliha väljavedu. Rootsi sealihaliha väljavedu võib juba normaalseks nimetada ning see suureneb järjest. Eelmisel aastal oli sealihaliha väljavedu sisseveost 21 milj. krooni võrra suurem. Käesoleval aastal tohiks väljaveo ülekaal veel suurem olla, kuid ta ei ulata omelt mitte 1916. a. väljaveo ülekaaluni, mis 43,2 miljoni kr. oli. — Kuna 1918. aasta ümber sigade arv ning kasvatamine Rootsis kiirelt kahanes, on ta nüüd aastast aastasse jälle tõusnud, nii et sigade üldarvu 1916. a. arvuga, mis 1.065 000 oli, nüüd võrrelda võib.

Rootsi Aerotransporti kavatsused 1925. aastal. A/s. Aerotransport on 1. juunist s. a. alates Malmö ja Kopenhageni vahel teinud 1.000 reisu peaaegu 4.000 reisijaga. Viimasel ajal on täh. liinil reisijate arv nii suur olnud, et iga päev umbes 15 reisijat maha on pidanud jääma. Mis eeltuleva aasta kavatsustesse puutub, siis kriipsutatakse alla esimeses jones, et aktsiaselts Aerotransport riiklist toetust tingimata saama peab, et omi kavatsusi teostada. Aerotransporti kavateb trafikeerida ka tuleval aastal Malmö-Kopenhageni-Hamburgi-Amsterdami liini, kus 3 mootorilised masinad tarvitusele võetakse. Tuleviku kavatsus on Rootsi õhulinisid kuni Pariisini, Londonini ja Berliinini välja viia. Peale selle on kavatsus

1) Malmö-Varnemünde, 2) Kristiania-Göteborgi-Malmö, 3) Harvichi-Esbjergi-Göteborgi-Stockholmi-Riia, 4) Stockholmi-Helsingi ning 5) Stockholmi-Lulea (Rootsi liin) liinisid sisse seada ning trafikeerida. Stockholm-Malmö vahel ei kavatseta õhuühendust sisse seada, kuna selle aset hea õine kiirrong täidab. Nendest plaanidest võivad paljud (peaasjalikult aga Harvichi-Riia liin) siis ainult proovitud ja teostatud saada, kui riikline abiraha, mille peale praegu loodetakse, seda võimaldab.

Rootsi kalasaak on tänava rikkalikum olnud kui varemotel aastatel. Iseäranis hea oli heeringasaak. Ka kalameeste seisukord on paranenud, kuna kalad väljaveo tagajärjel Saksamaale hinnas tõusnud on. Üldse on heeringaid (kuni 15. nov.) 7.295.480 kg. Rkr. 2,25 miljoni krooni väärtuses saadud.

Teated ettevõtete tegevusest.

O/ü. nahavabrik K. ja Ed. Werg, Tartus. Pikk tän. nr. 12, teatab, et osatühisus, osanikkude üldkoosoleku otsuse põhjal on otsustanud oma tegevust likvideerida. Ühitas kutustakse kõiki asutusi ja isikuid, kellel mingisugused nõudmisi osatühisuse vastu on, neid kirjalikult likvideerimiskomisjonile teatama, ühe kuu jooksul, 2. detsembrist s. a. arvates.

Uued aktsiaseltsid ja osatühisused.

Eesti sulg- ja väikelooma ning tulutaimede kasvatamise o/ü. „Orvo“. Tegevusala: põllumajanduse edendamine sulg- ja väikelooma ning tulutaimede kasvatamise kujul, nende saaduste ja tarvetega kauplemine sise- ja välisurul. Asutajad: Ferdinand Püas, Bernhard Piepenberg ja Jaan Jürgenson. Põhikapitaal: Mk. 1.000.000, mis jaotatud 100 osat. 8 Mk. 10.000.— (L.R. T. nr. 141/142-1924).

Ärikalender.

13. detsembril.

A/s. „Tegur't“ erakorraline peakoosolek kell 1/2 p. l. oma ruumes, Tartus, Holmi tän. 2.

15. detsembril.

O/ü. „Seltskondlik maja“ erakorraline peakoosolek kell 6 p. l. Põhja Panga nõukogu ruumis, Tallinnas, S. Karja tän. nr. 20.

Tähtsamad enam-pakkumised.

12. detsembril s. a. kell 10 homm. Läänemaa riigimaade ülema kantseleis Haapsalus, Jaani t. 6 — Velise vallas asuv Valgu püritusevabrik. Enam-pakkumised on suusõnalised.

Tähtsamad vähempakkumised.

Meriasanduse peavalitsus, 11 detsembril s. a. kell 10 homm. — 1700 tonni kivisütt.

Uued seadused ja määrused.

Eesti ja Põhja-Ameerika Ühisriikide vahelise rahairansfertide vahetamise kokkuleppe kinnitamise seadus on avaldatud „R. T.“ nr. 141/142-1924. a.

Teedeministri määrus raudteeharude nimesliku muutmise kohta. Käesoleva määrusega loetakse sulutuks Baltiski-Tallinna-Narva liinil Auvere sõjatee 8 klm. (R. T.“ nr. 143-1924. a.)

Teedeministri määrus telegraafiliste rahairansfertide vastuvõtmise aja muutmise asjus. Teedeministri s. a. 26. jaanuari määruse 4965/23 posti-telegraafi- ja telefoni-asutuste lahtioleku aja kohta punkt esimene täiendatakse järgmiselt: Kõik postioperatsioonid kõigis asutustes, väljaarvatud V kl. kontorid, äripäevadel kella 9-15. Telegraafiliste rahairansfertide vastuvõtmine kestab kella 9-13, V kl. kontorid ühes arvatud. (R. T.“ nr. 143-1924. a.)

Määrus kuldfrangi kursi kohta tolliraha võtmisel Eesti markades. Riigikogu poolt 14. juunil s. a. vastu võetud tollitariifide rakspanemise seaduse põhjal („R. T.“ nr. 81/82-1924. a.) määratakse kindlaks, tolliseadustiku § 228 kohaselt väljaarvatud, tolliraha võtmisel, eeloleva detsembrikuu peale ühe kuldfrangi kurs vastavalt 75 Emk.- (R. T.“ 143-1924. a.)

Töö-hoolekande ministri määrus töökaitse komisaride jaoskondade ja kinnitusametite ringkondade muutmise kohta. Lelle vald Pärnu maakonnas viiakse üle VIII töökaitsekomissari jsk. ja VIII töökaitse-komissari jsk. kinnitusameti ringkonnast IV töökaitsekomissari jaoskonda ja IV töökaitsekomissari jsk. kinnitusameti ringkonda.

(„R. T.“ nr. 143-1924.)

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Johannes Saal ja Helene Saal, sünd. Täker; Oskar Anna p. Ilves ja Pauline Johani t. Ilves, sünd. Tornius; Julius Uhlberg ja Emilie Lassmann; Martin Hindriku p. Muru ja Anette Ado t. Muru, endise mehe järele Juhkenson, sünd. Suits; Verner-Rudolf - Alvin-Artur Buschmann ja Magdalena-Marie-Elisabeth Buschmann, sünd. Sengbusch; Ernst Mardi p. Thomson ja Kata Tõnise t. Thomson, sünd. Adamson; Jaan Siisberg ja Liisa Siisberg, sünd. Kruusmägi; Johann Mihkli p. Sarapuu ja Liisa Jaani t. Sarapuu, sünd. Närep; Karl Peterson ja Marie Peterson, sünd. Seero; Oskar Kaarli p. Laks ja Anette Kristjani t. Laks; Johannes Tiitso ja Liisi Tiitso, sünd. Eitik; Jakob Epstein ja Chane-Frume Epstein, sünd. Fiachs; Ernst Masik ja Brita Masik, sünd. Lundgren; Aleksander Johani p. Sternfeldt ja

Adele Karli t. Sternfeldt, sünd. Kurg; Julius Peetri p. Loud ja Marie Jaagu t. Loud, sünd. Holzen; Karl Villemi p. Nõumees ja Maria Jakobi t. Nõumees, sünd. Tammik; Egon Juliuse p. Eichfuss ja Maria Gustavi t. Eichfuss; Artur Siimu p. Kusler ja Margot Hermani t. Kusler, sünd. Steinbeck.

(R. T. nr. 143-1924.)

Ralf Simsivart ja Marta Simsivart, sünd. Lepp; Aleksander Allik ja Pauline Allik, sünd. Truvert; Jüri Kuusk ja Marie Kuusk, sünd. Meer. (R. T. nr. 144-1924.)

Varanduse hoolekanne.

„Nõmme heakorra tõstmise seltsi“ varanduse üle on hoolekanne sisse seatud. (R. T. nr. 144-1924.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupe laaditud järgmisel määral (vagunid):

	19-25. okt.	25.okt. 2. nov.	2-9. nov.	9-16. nov.	16-23. nov.	23-30. nov.
Teravilja ja jahu . . .	70	59	110	87	65	54
Kartulid . . .	83	100	85	91	83	63
Elusloomi . . .	85	77	86	82	84	80
Linu ja takku	13	22	25	42	58	53
Põletispuid . . .	135	122	163	131	125	101
Muud metsamaterjaali	264	300	229	254	224	189
Põlevkivi . . .	98	129	102	62	57	64
Turvast . . .	93	107	43	45	14	36
Tsementi . . .	65	23	37	24	18	21
Lubja . . .	6	8	9	8	4	7
Muud era-kaupa . . .	1062	953	853	932	865	891
Kokku . . .	1974	1930	1742	1758	1597	1559
Raudtee veod	368	374	387	305	260	216

Kokku laaditud . . . 2342 2304 2129 2063 1857 1775

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaal sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadetused):

	6-12 okt.	13-19 okt.	20-26 okt.	27. okt. 2. nov.	3-10 nov.	10-17 nov.
Teravilja ja jahu . . .	36	33	53	42	80	80
Kartulid . . .	87	74	75	97	93	76
Põletispuid . . .	133	135	147	68	85	71
Metsamaterj. . .	197	176	140	134	121	157
Linu ja takku	2	2	3	11	22	31
Põlevkivi . . .	41	47	63	49	20	19
Turvast . . .	59	88	63	80	78	42
Muud erakaubad . . .	271	340	226	275	228	252
Kokku . . .	826	895	772	750	727	728

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Heinad, aasa	vaguniviisi	—
Ameerika sort	pd.	760—800	Õlikoogid, linaseemne		330—
sõre Ameerika	"	790—820	" palmi	"	240—
"J. Puchk ja Pojad" suurveski			" päevalille	"	—270
saadused. Hinnad arvatud 50			" soja	"	—370
klg. eest ühes valge puuvillase			Nisukliid		260—
kotiga:			Rukkikliid		—
Patent rukkipiül	50 kg.	—1850	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54
Manna	"	—2800	" Mitkal, ekstra		34,50—41,25
Sõre saiajahu	"	—2500	Lina, Liivi R.	pd.	2850—2900
" 20 n. kottides	pd.	—835	" Petersi		3300—3400
Eesti parem saiajahu	50 kg.	—2500	" Tartu		3000—3100
" " 20 n. kottides	pd.	—835	Lina, Võru	pd.	—3250
"Kalev"	50 kg.	—2400	Lina seemned, õli 87% ⁰ /o basis fr. Tall.		450 470
"Sampo"	"	—2100	" küivi 98% ⁰	pd.	520—530
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			Takud, Codilla I.		—
nisu, pehme,	pd.	660—740	" II.		—
" sõre	"	830—850	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.		—
" pehmed, teised sordid	"	790—830	" Newcastle		—
Rukkijahud	"	415—420	" sepa		—
piül	"	575—600	Koks, valu		89—
Nisu, Vene	"	—	" gaasi		85
Rukis Eesti	"	400—410	Põlevkivi, I. sort		12
" Vene,	"	—	Põlevkivi, II. sort		9
Kaerad, toidu, Eesti	"	235—240	" III.		6
" seemne, Vene	"	—	Raud, sordi		275—290
Odrad, Õlle	"	300—305	" talad (T)		280—
Erned, rohelsed, Eesti	"	—	" vits		430—480
" Hollandi	"	780—	" raud plekk		470—500
Riis, Burma II.	"	755—770	" tsingitud		720—760
Kartulid, ekspord fob Tallinn	"	80—82	Teras Inglis		—
piirituse	"	—	" Saksa		—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	—625	" nikkel		—
Piim, pudelites	ltr.	20	" vedru		490—
Või, melerei, ekspord	n.	136—138	" tööriistade		1200—1400
Või siseturg	"	—	" talla		310—340
Margarin, väljamaa	"	51—60	Malm		170—200
Juust, kohalik Schweitsi	pd.	3000—3200	Inglitina		10500—11000
Kaselin	"	650—800	Seatina		1400—
Munad, ekspord I. s. (sinine tpl.)	"	28—29	Vask, plekk punane		4300—4700
" II. s.	"	26—27	" vaige		3800—4300
Kakao, Inglis	pd.	2400—2600	Tsink-plekk		1600—1649
" Ameerika	"	—	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.		650—670
" Hollandi	"	2800—3200	" Ameerika		560—580
Kohvi, Rio, Santos	"	5200—5600	" solaar		—
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	5800—7400	" Autolien		1000—1200
" Mexiko	"	—	" auto		—
Tee, lahtine Pekoe broken, Java			Tsilindritõli, Vene		—
" Orange Pekoe, Java	"	7200—7600	" Ameerika harilik aur 280 ⁰		630—
" " Tseillon	"	7600—7800	" ülekuumanud „320 ⁰ “		950—
" " Moning, Hiina	"	4400—5600	Põlevkivi õli		180—240
Suhkur, peenike valge, Saksamaa		790—800	" pigi		250—
" Java	"	—	Nafta, Vene		280—290
" Poola	"	—	" Ameerika		220—230
" Czechoslovaakia	"	810—820	Petrooleum, Vene		290—300
Siirup, kartuli, B 42 ⁰	"	—760	" Ameerika		290—300
" " B 38 ⁰	"	—	Bensiin, Vene		600—660
" " Glucose	"	735	" Ameerika		600—660
Sool, lahtine Saksa	"	56—58	Piiritus, ekspord. (excl. vaat) fob	ltr.	—
" " Hispania	"	—54	Pesusooda	pd.	270—280
" " Vene	"	—54	Seebikivi 72% ⁰ , Inglis		585—595
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	5700—	" 102—110 ⁰		—
" Matfulls	"	5900—	" 120 ⁰ —134 ⁰		—
" " Shotti, Matties	"	5800—5900	Parkimise ekstrakt		—
" " Matfulls	"	6000—6100	Väävel, õie 98% ⁰		—
" " Norra Sloe	"	—	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd.	9200
Liha, sea, I. sort	pd.	1280—1600	" tsinkvalge Inglise	pd.	1750
" " looma, I. sort	"	880—1000			
Pekk, ekspord. I s.	"	—			

tinavalge inglise	1750—
ooker Prants.	310—400
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
Chile	—
Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn	670—
Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	590—
Kaalisool, 30% kott 6 pd. Irkojaam 40%	670—
"Kainiit 12% lahtine, pd.	880—
Vosvoriit, Eesti 6%	34—36
Paber, rotatsiooni	425
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela pütt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda	—
Tsement, Portland, Aseri	770
Kriit, toores pd.	85—110
" pestud	110—121
Asfalt	150
Tõrv, kivi	290—325
" puu kodumaa	325—450
Lubi	38—40
Gips, tükikides frko Isborsk	25
" jahvatatud toores	35
" krohvimise, ilma kottideta	45
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6500
Silikat D/B/B/	—
Puumaterjalid, saetud	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
IV s.	—
" propsid; 7x7	—
" liiprid	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	4800—5200
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. I sort	5800—6800
Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist. II sort	4400—4800
Toores nahk väikesed ja suured	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5600—6200

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin	tonn	£ 20/—
" — Ghent	"	25—26/—
" — Dundee	"	—
" — Belfast	"	—

Takud + 0%

Puumaterjalid D/B/B/ Standard

Tallinn — London	sh.	—
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	—
" — Antwerpen	"	—
" — Southampton	"	—
" — Manchester	"	—
" — Amsterdam	"	—
" — Dundie	sh.	—

Segakaup

Tallinn — Stettin	sh.10—35/—
" — London	—25% talve juuremaks
" — Stockholm,	Rk. 10/35

Või

Tallinn — Stettin	tünn sh. 1/6
-----------------------------	--------------

Kartulid

Tallinn — Stockholm	tonn Rk. 10
-------------------------------	-------------

Tallinna börs kursisedel

		1. XII.	3. XII.	5. XII.
1 dollar	O.	—	373.—	372.—
	M.	—	375.—	375.—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	—	1735	1746
	M.	—	1744	1760
	T.	—	—	—
100 Saksa rentmk.	O.	—	8.850	8.850
	M.	—	8.950	8.975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	—	935	935,5
	M.	—	943	943,5
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	—	10.000	10.000
	M.	—	10.100	10.125
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	—	6500	6550
	M.	—	6600	6650
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	—	2025	2040
	M.	—	2075	2090
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	—	15.075	15.075
	M.	—	15.175	15.225
	T.	—	15.175	—
100 Lafi	O.	—	7150	7175
	M.	—	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	—	1090	1100
	M.	—	1140	1150
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	—	100	100
100 Itaalia liiri	O.	—	1590	1600
	M.	—	1640	1650
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	—	5475	5525
	M.	—	5575	5625
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	—	1850	1850
	M.	—	1900	1900
	T.	—	—	—
100 Helveetstafr.	O.	—	7160	7175
	M.	—	7260	7260
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	—	1775	1775
	M.	—	1940	1940
	T.	—	—	—
1000 Austria kr.	O.	—	5,15	5,15
	M.	—	5,40	5,40
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	—	4,90	4,90
	M.	—	5,15	5,15
	T.	—	—	—